



## A horvát gazdaság az euró bevezetésének tükrében

*A kelet-közép-európai régióban Szlovénia és Szlovákia után 2023. január 1-jén Horvátország is az eurózóna tagjává vált. Ez azt jelenti, hogy sok magyar kedvenc nyaralóhelyén euróval lehet fizetni már, nem kunával. Mindez tíz évvel azután történt, hogy Horvátország legfiatalabb tagként az Európai Unióba lépett, így viszonylag gyors ütemű volt az euró bevezetése. 2023. január 1-je más szempontból is mérföldkő az ország életében, mivel a schengeni térség tagjává is vált Horvátország, vagyis megszűntek az Európán belüli utazás akadályai.*

*Mik indokolták az euró bevezetését? Milyen feltételeket kellett teljesítenie Horvátországnak egyáltalán, hogy bevezethesse az eurót? Milyen gazdasági helyzetben vág neki az ország az eurózónán belül útjának? A jelen tanulmány mindezek mellett vizsgálja a horvát-magyar gazdasági kapcsolatokat, illetve bepillantást ad Szlovénia és Szlovákia életébe is az euró bevezetését követően.*

2023. JANUÁR

# A horvát gazdaság az euró bevezetésének tükrében

*Erdélyi Dóra*

**2023. január 1-jén Horvátország 20. tagként csatlakozott az eurót használó országok köréhez, az ún. eurózónához. Ezáltal a korábbi hivatalos fizetőeszközét, a kunát az euróra cserélte az ország.**

**Elemzésünkben az euró bevezetésének fényében először áttekintjük a horvát gazdaság, munkaerőpiac és külkereskedelem helyzetét, kilátásait. Ezt követően térünk rá annak bemutatására, hogy az euró bevezetését megelőző időszakban hogyan teljesítette Horvátország az eurózónába lépés gazdasági feltételeit egy olyan turbulens időszakban, melyet a koronavírus-járvány uralt. Kitérünk továbbá az elemzésben a horvát-magyar kapcsolatokra, illetve Szlovénia és Szlovákia példájára is, ahol már évek óta euróval fizetnek.**

## A horvát gazdaság helyzete

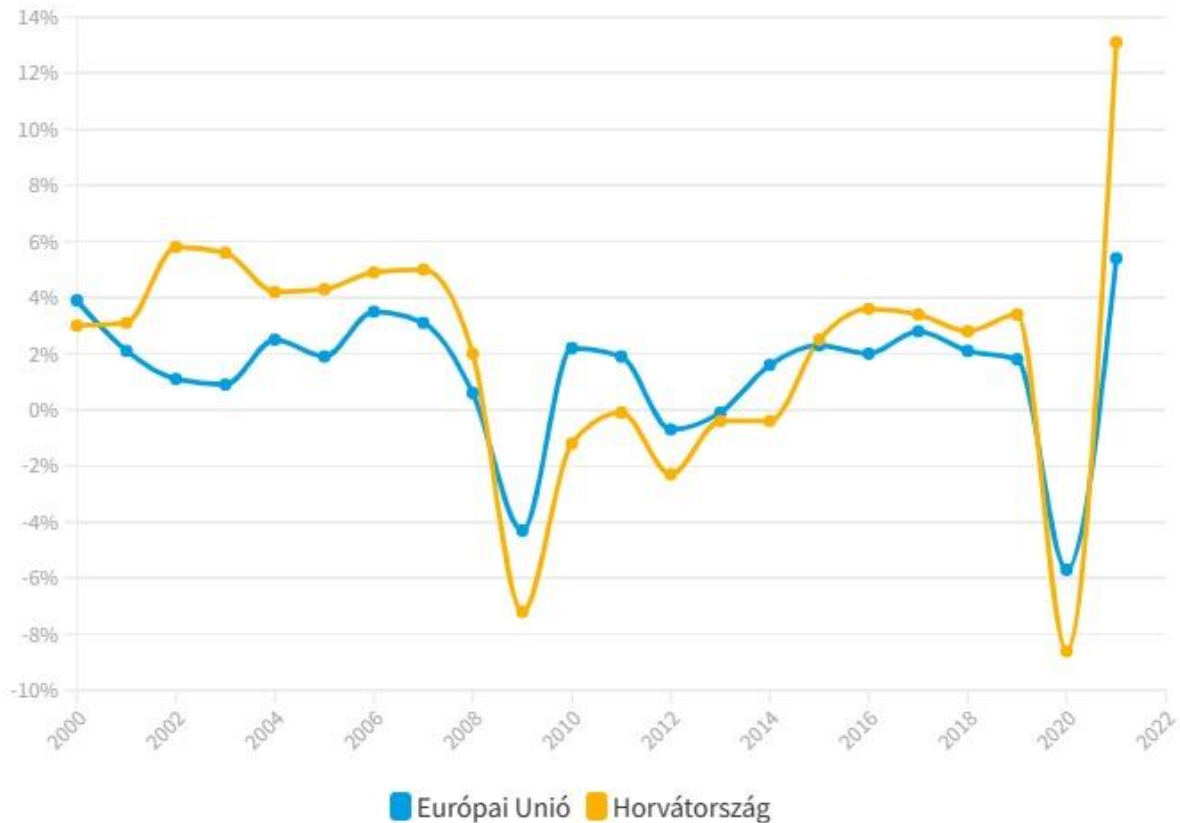
Horvátország 1991-ben kiáltotta ki függetlenségét, korábban, a második világháborút követően Jugoszlávia része volt. 2013. július 1. óta az Európai Unió tagja, 2023. január 1. óta pedig az eurózóna és a schengeni térség tagja, vagyis megszűntek az Európán belüli utazás akadályai is. Az ország [népessége](#) 2021 elején 4 millió 36 ezer fő volt, amely nagyrészt horvát, kisebb részben szerb, bosnyák, magyar és szlovén nemzetiségűekből áll.

## Gazdasági aktivitás alakulása

Horvátország a korábbi Jugoszlávia egyik leggazdagabb tagországa volt, de a délszláv háború súlyos károkat okozott, így kimaradt a nyugati beruházások korai Kelet-Közép-Európába irányuló szakaszából. A 2000-es évek elejétől azonban a turizmusnak is köszönhetően növekedési pályára állt a gazdaság, melyet a 2008-as válság szakított meg.



## A GDP változása az előző évhez képest Horvátországban és az EU-ban



Forrás: Eurostat • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

### 1. számú ábra: a koronavírus-járvány miatti gazdasági beszakadást a GDP jelentős bővülése követte 2021-ben Horvátországban. Forrás: Eurostat.

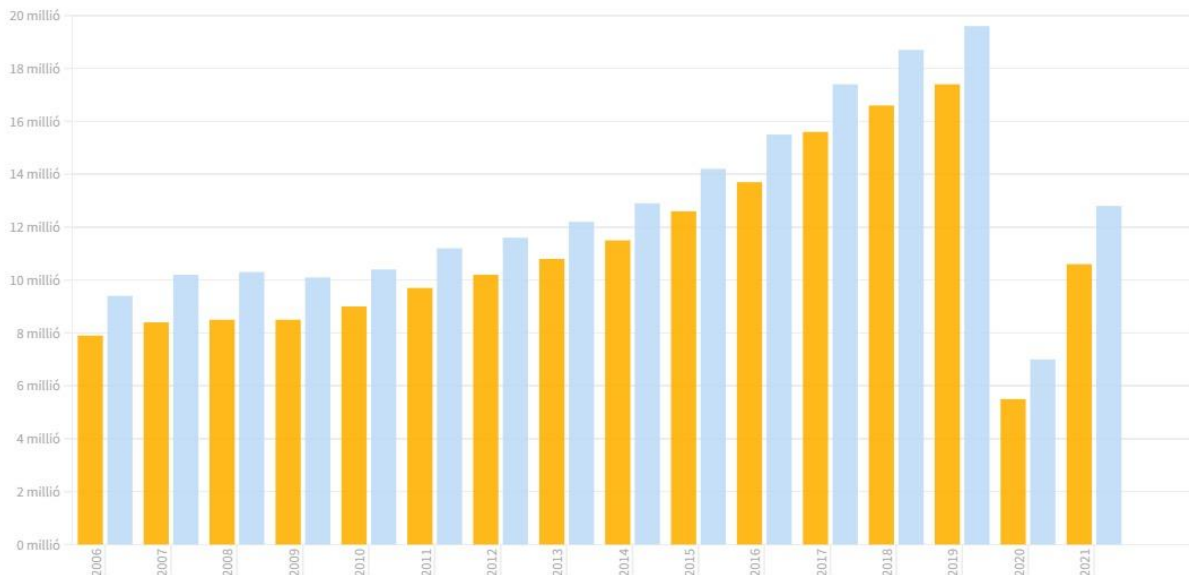
A horvát gazdaság teljesítményét mérő GDP 2015 óta az Európai Unió átlaga felett alakult, 3% körüli éves szintű növekedéssel 2019-ig. 2020-ban, a koronavírus-járvány és lezárások, korlátozások hatására jelentősen, 8,6%-kal zuhant a gazdasági aktivitás, elsősorban a turizmus leállása miatt. A gazdasági visszapattanás is jelentős volt ugyanakkor ezt követően, 2021-ben a GDP több mint 13%-kal emelkedett 2020-hoz képest. 2022 első három negyedévében is jól teljesített a horvát gazdaság, 5,5-8,5% közötti GDP-bővülést felmutatva. Az Európai Bizottság 2022. novemberi [előrejelzése](#) szerint 2022-ben 6%-kal nőtt a horvát gazdaság, mely 2023-ban a növekvő infláció és a geopolitikai feszültségek hatására 1%-ra lassulhat.

## Turizmus, a horvát gazdaság húzóágazata

A gazdaságon belül meghatározó a szolgáltató szektor, mely a GDP 60%-át teszi ki, illetve a munkavállalók 67%-át foglalkoztatja (1,7 millió foglalkoztatottból 1,14 milliót). Ezen belül a turizmus a GDP 16,1%-át adta 2021-ben Horvátországban. Ez az arány jelentősen lecsökkent a koronavírus-járvány hatására a 2019-es 24,8%-ról, de még ezzel együtt is az EU-n belül a legmagasabb volt (Görögország: 14,9%, Portugália 10,9%, Ciprus 9,3%, csak a legjelentősebb célországokat említve).



**Nemzetközi beutazások száma turisztikai szálláshelyekre és Teljes látogatottság Horvátországban**  
(millió fő)



Forrás: Horvát Központi Statisztikai Hivatal, Statista • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

**2. számú ábra: a koronavírus-járvány miatti korlátozásokat nagymértékben megszenvedte a turizmus Horvátországban, jelentősen visszaesett a látogatók száma. Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal.**

2021-ben mintegy 10,6 millió turista érkezett szerte a világból a horvátországi szálláshelyekre (horvát pihenni vágyókkal együtt 12,8 millió fő), mely a járvány miatti közel 70%-os 2020-as visszaesést követően a szektor kilábalását mutatta a járványügyi korlátozások enyhítésével. Ugyanakkor a járvány előtti években rekordokat döntött a turizmus az országban a külföldi beutazó látogatók számát tekintve (2019: 17,4 millió turista), melyet 2021-ben még nem sikerült a szektornak elérnie (2. számú ábra).

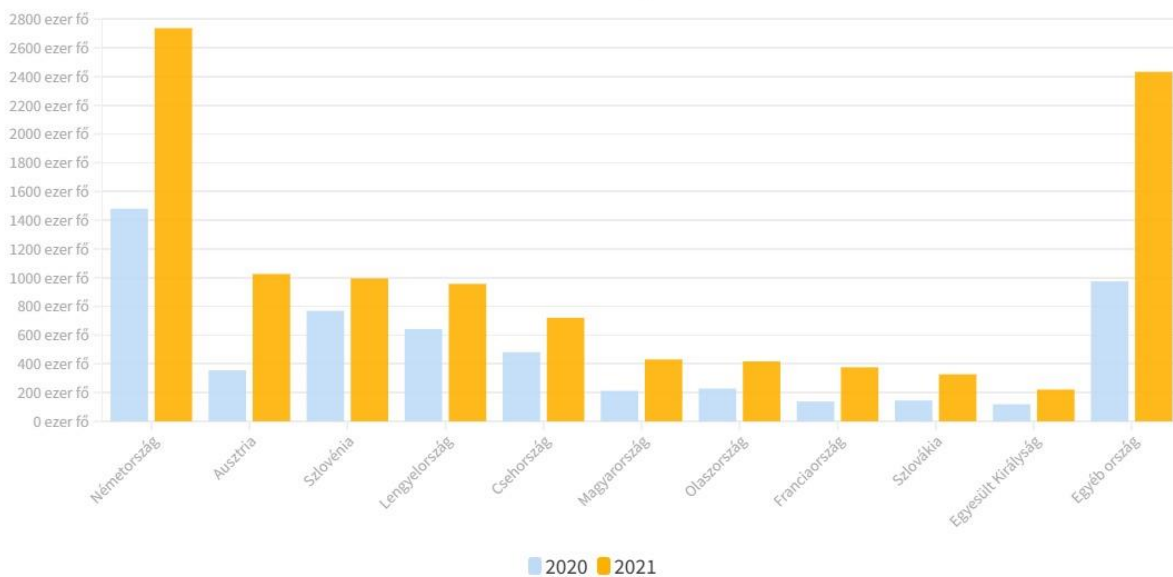


**Régiós** összevetésben a 2021-es horvát nemzetközi látogatottság (10,6 millió fő) kiemelkedő Kelet-Közép-Európában, mivel Csehországban és Lengyelországban 2,5 millió külföldi látogatót regisztráltak 2021-ben, Magyarországon, Bulgáriában és Szlovéniában pedig 1,8-1,9 millió főt.

A **Statista** Research Department adatai szerint a legtöbb külföldi látogató, mintegy 2,7 millió turista 2021-ben Németországból érkezett Horvátországba. Ausztriából és Szlovéniából is sok turista, 1-1 millió körüli érkezett az országba 2021-ben. A kelet-közép-európai régió országainak lakossága (Magyarország, Lengyelország, Csehország) számára is kiemelt turistacélpont Horvátország. Összességében elmondható, hogy a Horvátországba érkező turisták többsége eurót használó országból jött 2021-ben.



**A Horvátországba érkező nemzetközi turisták száma 2020-ban és 2021-ben, származási ország szerint (ezer főben)**



Forrás: Statista • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

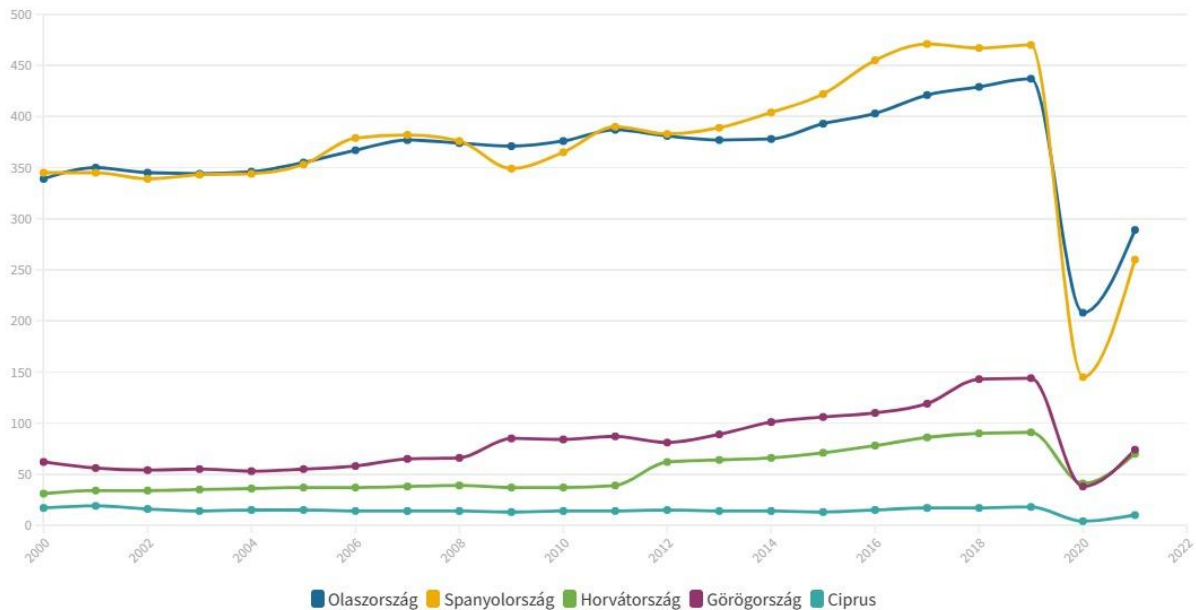
### **3. számú ábra: 2021-ben a turisták legalább fele eurót használó országból érkezett Horvátországba. Forrás: Statista.**

A látogatók száma mellett érdemes megvizsgálni, hogy a vendégek mennyi éjszakát töltöttek el Horvátországban. A vendégéjszakák száma hasonló utat járt be Európa legjelentősebb turistacélpontjaiban: Görögországban, Spanyolországban, Horvátországban, Olaszországban és Cipruson. A járvány előtti években a szektor jelentős felfutást láthattuk, melyet a vendégéjszakák számának emelkedése mutat

(4. számú ábra). A járvány és a lezárások visszavetették az utazásokat minden országban, majd 2021-től a korlátozások enyhülése miatt elkezdődött a szektor kilábalása. Horvátország területileg és lakosságszámban is elmarad – Ciprust kivéve – a többi országtól, de ezzel együtt is az Eurostat szerint 2021-ben 70 millió vendégéjszakát töltöttek el a látogatók, mely közel megegyezik Görögország 2021-es látogatottságával (74 millió vendégéjszaka).



**Turisztikai szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma egyes dél-európai gazdaságokban**  
(millió éjszaka)



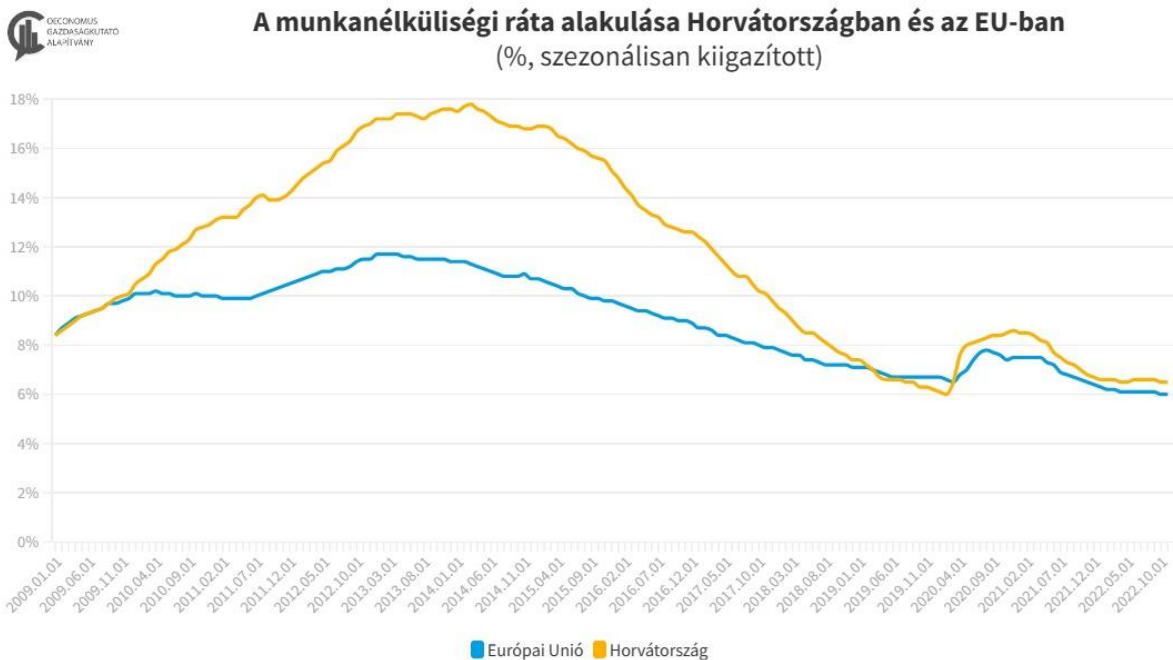
Forrás: Eurostat • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

**4. számú ábra: a vendégéjszakák számában is élénkülés látszott 2021-ben Horvátországban, megközelítve Görögországot. Forrás: Eurostat.**

Annak érdekében, hogy kiküszöböljük a különböző ország és lakosságméretből származó eltéréseket, érdemes megvizsgálni az egy lakosra jutó értékeket. Az egy lakosra jutó 0,27 férőhellyel (ágyakkal) Horvátország messze a legmagasabb helyet foglalja el a mediterrán EU-országok között a szálláshely-kapacitás koncentrációját tekintve, a turisták számára elérhető férőhelyek számának és az ország lakosságának 4 milliós arányával számolva. Horvátországot Ausztria követi 0,12 egy lakosra jutó férőhellyel, majd Ciprus, Luxemburg és Görögország 0,1, illetve Málta 0,09 ágygal.

## A munkaerőpiac helyzete Horvátországban

A 4 milliós lakosú Horvátországban 2022 [novemberében](#) 1,6 millió fő foglalkoztatottat tartottak számon, illetve 116 ezer munkanélkülit, míg a [munkanélküliségi](#) ráta 6,5%-ot tett ki tavaly novemberben (EU átlaga: 6%, Magyarország: 4,1%). A foglalkoztatottak 67%-a a szolgáltatási szektorban dolgozott, 27%-a az iparban, ill. 6%-uk a mezőgazdaságban.



**5. számú ábra:** 2021-től kezdve ismét csökkenő pályára állt a munkanélküliségi ráta, egyre többen tértek vissza a horvát munkaerőpiacra. Forrás: Eurostat.

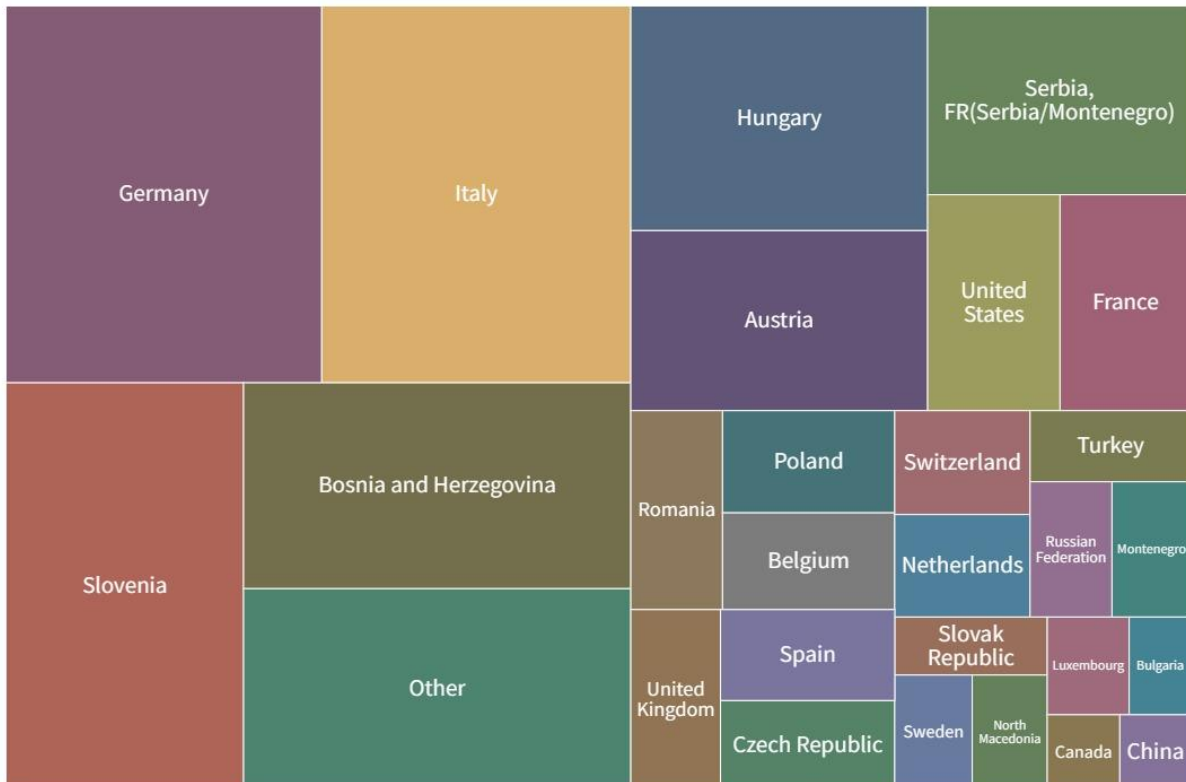
Ami az elmúlt évek folyamatait illeti, 2013-2014-ben ért tetőpontjára a munkanélküliségi ráta (éves átlagban mindkét évben: 17,3%), amikor az EU-ban is csúcson voltak a gazdasági nehézségek és munkanélküliség. Ezt követően folyamatosan csökkent a munkanélküliség, 2019-ben rekord alacsony szintre ért (éves átlag: 6,6%). A koronavírus-járvány megakasztotta a kedvező folyamatot, a lezárások miatt a turizmusban és vendéglátásban sokan veszítették el állásaikat. A korlátozások enyhítésével, az utazások fellendülésével a munkanélküliségi ráta is ismét csökkenésnek indult 2021-ben (éves átlag: 7,6%), mely 2022-ben is folytatódott. Az Európai Bizottság 2022. [novemberi](#) várakozása szerint 2022-ben éves átlagban 6,3%-on alakult a munkanélküliségi ráta az országban, mely szinten stagnálhat 2023-ban is.

## Horvátország külkereskedelme

Horvátország külgazdaságilag átlagos nyitottságúnak számít: az [export](#) GDP-hez mért aránya 2020-ban 42%, míg az [importé](#) 49% volt. Az exportot és az importot egyben számolva a [külkereskedelem](#) horvát GDP-hez mért aránya 91%, amely világszinten is átlagos értéknek mondható. Összehasonlításként a magyar gazdaság nyitottabb: export/GDP aránya 80%, import/GDP 78%, míg a külkereskedelem/GDP 157%. Ugyanakkor kiemelkedő világszinten Horvátország [szolgáltatás-külkereskedelme](#), mivel annak GDP-hez mért aránya 2020-ban 25% volt, a Világbank által figyelt 102 ország közül a 22. legmagasabb (Magyarország: 26%).



**Horvátország legfontosabb exportpartnerei az exportból való részesedésük alapján (2020)**



Forrás: World Integrated Trade Solution (WITS) • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

**6. számú ábra: Horvátország legfontosabb exportpartnerei az eurózána tagországai és a régiós országok voltak 2020-ban. Forrás: WITS.**



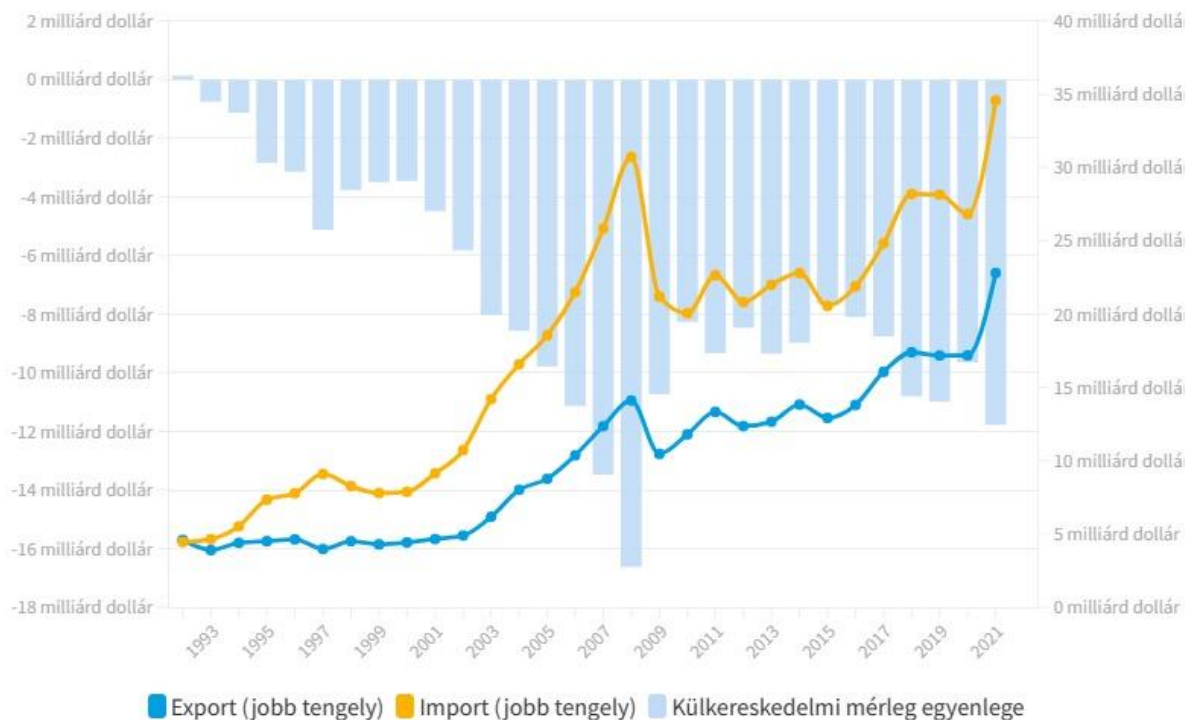
Horvátország szoros külkereskedelmi kapcsolatban áll az Európai Unió, azon belül az eurózóna tagjaival. Az [EU-n](#) belüli kereskedelem a horvát export 67%-át tette ki 2020-ban. Három [legjelentősebb exportpartnere](#) termékek esetében Németország (a horvát export 12,8%-át tette ki 2020-ban), Olaszország (12,5%) és Szlovénia (10,4%).

A [Horvátországba](#) behozott termékek 77%-a érkezett EU-tagországból. [Import](#) tekintetében hasonló a rangsor, mint az exportnál: a horvát import 15,3%-a származik Németországból, ezt követi Olaszország 12,3%-kal és Szlovénia 11,3%-kal.

Ami az EU-n [kívülre](#) irányuló exportot illeti, a horvát termékek 9%-a Bosznia-Hercegovinában, 5%-a pedig Szerbiában talál vevőre. Ami pedig a nem uniós országokból érkező importot illeti, a Kínából érkező import részaránya 5%, a Bosznia-Hercegovinából behozott termékeké pedig 3%.



### Horvátország termék exportjának, importjának és külkereskedelmi mérleg egyenlegének alakulása



Forrás: UNCTAD • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

7. számú ábra: Horvátország külkereskedelmi mérlege 1993 óta hiányt mutat, vagyis az ország több terméket importál, mint amennyit exportál. Forrás:

UNCTAD.

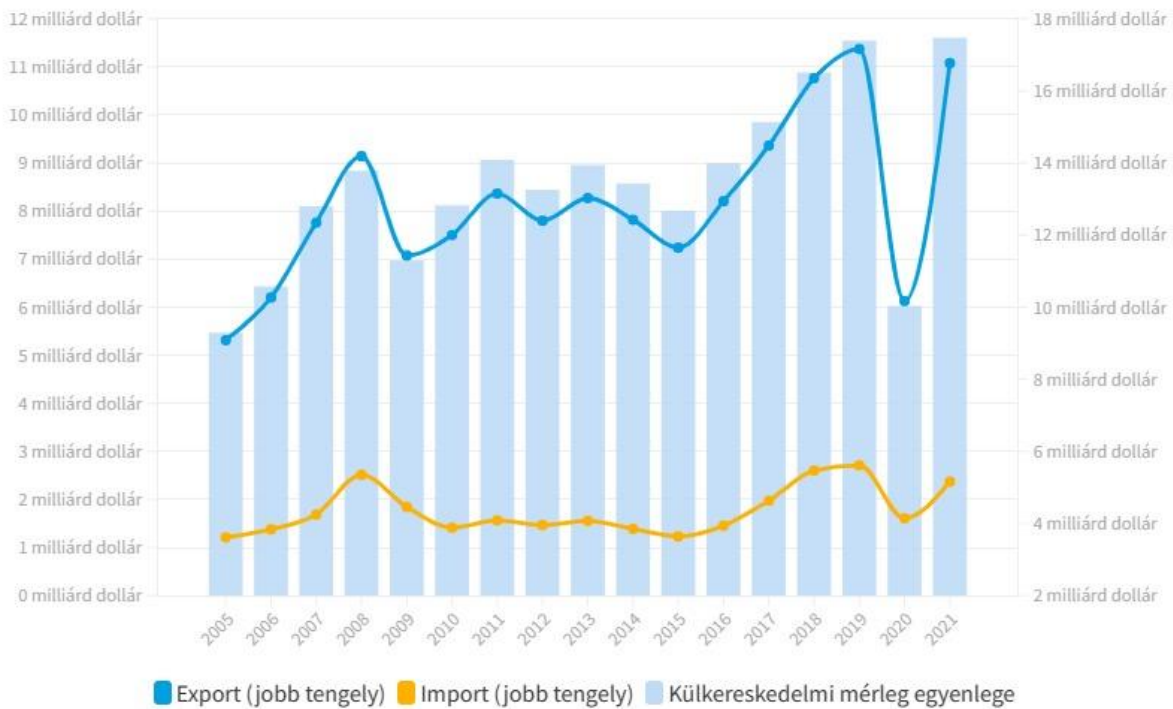
Az [UNCTAD](#) (United Nations Conference on Trade and Development) adatbázisa alapján Horvátország 2021-ben 22,8 milliárd dollár értékben exportált és 34,6 milliárd dollár értékben importált, ezzel közel 12 milliárd dollárnyi hiányt halmozott fel külkereskedelmi mérlegében. A horvát külkereskedelmi mérleg 1993 óta deficitet mutat.

2022-ben a horvát Statisztikai Hivatal [adatai](#) a január-októberi időszakról adnak képet. Az export ebben az időszakban 19,8 milliárd euró volt, míg az import 34,7 milliárd eurót tett ki, így a külkereskedelmi mérleg közel 15 milliárd eurós hiányt mutatott. Horvátország legfontosabb exportcikkei között található: elektromos berendezések (1,5 milliárd euró), élelmiszeripari termékek (1,5 milliárd euró), finomított kőolajtermékek (1,4 milliárd euró), bányászati termékek (1,4 milliárd euró), fémfeldolgozási termékek, kivéve gépek, berendezések (1,2 milliárd euró), gépek és berendezések (1 milliárd euró). A horvátországi gyógyszeripar is folyamatosan növekvő ágazat, a gyógyszeripari termékek exportja közel 0,9 milliárd eurót tett ki 2022. január-október között, mely az összes export 4,5%-át adta. Ami az importot illeti, a legfontosabb termékek: bányászati termékek (4,6 milliárd euró), élelmiszeripari termékek (2,8 milliárd euró), vegyi anyagok (2,6 milliárd euró), finomított kőolajtermékek (2,4 milliárd euró), fémalapanyagok (2,4 milliárd euró), gépek és berendezések (2,1 milliárd euró), gépjárművek (1,8 milliárd euró).

Horvátország szolgáltatás külkereskedelmi egyenlege többletet mutat az [UNCTAD](#)-nál 2005 óta rendelkezésre álló adatok alapján. A szolgáltatásexport túlnyomó részét az [OEC](#) adatai alapján (Observatory of Economic Complexity) a személyes utazások tették ki Horvátországban 2020-ban (több mint 60%), melyet az üzleti utazások követnek (szolgáltatásexport 15%-a).



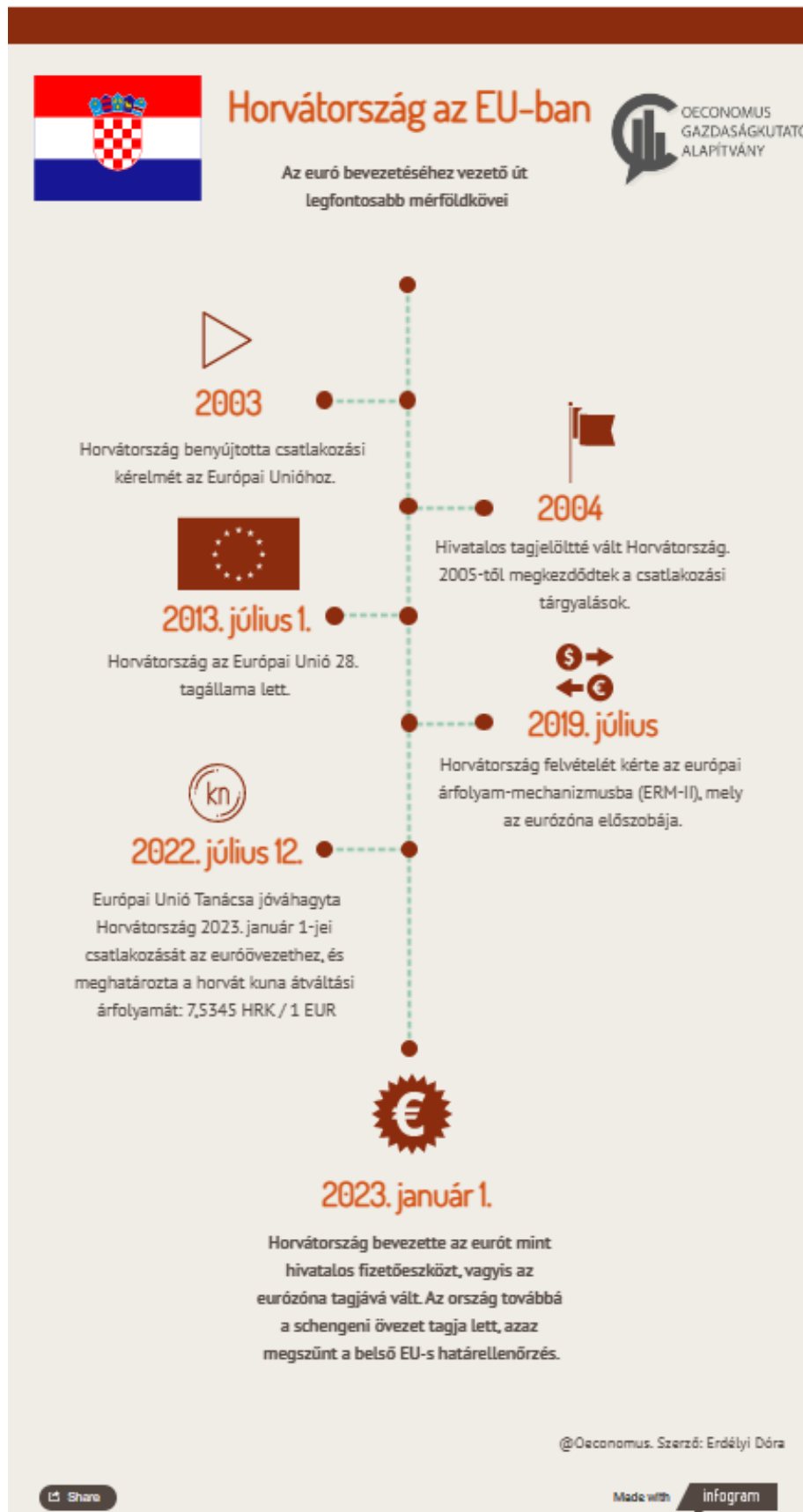
## Horvátország szolgáltatás exportjának, importjának és külkereskedelmi mérleg egyenlegének alakulása



Forrás: UNCTAD • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

8. számú ábra: elsősorban a turizmusnak köszönhetően pozitív Horvátország szolgáltatásokra vonatkozó külkereskedelmi egyenlege. Forrás: UNCTAD.

## Horvátország útja az Európai Unióba és az eurózónába



## Az euró bevezetésének feltételei

Ahhoz, hogy az EU-s tag csatlakozhasson az eurót használó országok köréhez, több ún. konvergenciakritériumot kell teljesítenie a csatlakozást megelőzően. E [feltételek](#) teljesítése jelenti a garanciát arra, hogy az érintett tagállam készen áll az euró bevezetésére, és csatlakozása sem saját magára, sem a teljes euróövezetre nézve nem fog gazdasági kockázatokat előidézni. [Négy gazdasági](#) kritériumot kell a tagjelölt országnak teljesítenie az euró bevezetése érdekében (az egyes pontokat a következő fejezetekben fejtjük ki részletesen):

- 1) **Árstabilitás:** az inflációs ráta legfeljebb 1,5 százalékponttal haladhatja meg a három legjobb teljesítményt nyújtó euróövezeti tagállam inflációs rátáját.
- 2) **Rendezett és fenntartható államháztartás:** az ország nem állhat túlzothiany-eljárás alatt. Az államháztartási hiány nem lehet a nemzeti GDP 3%-nál, az államadósság pedig annak 60%-ánál magasabb.
- 3) **Árfolyam-stabilitás:** a tagállamnak legalább két éven keresztül részt kell vennie az árfolyam-mechanizmusban (ERM II) anélkül, hogy pénznemének árfolyama erőteljesen eltérne az ERM II-ben alkalmazott középárfolyamtól, továbbá, hogy pénznemének az euróval szembeni középárfolyamát ugyanebben az időszakban lejjebb szállítaná.
- 4) **Hosszú lejáratú kamatlábak:** a hosszú lejáratú kamatláb legfeljebb 2 százalékponttal haladhatja meg az árstabilitás szempontjából három legjobb teljesítményt nyújtó eurózóna tagállam kamatlábát.

[Jogi](#) konvergenciakritérium is van a tagjelölt országok felé, miszerint az euróövezethez csatlakozni kívánó tagállamoknak biztosítaniuk kell azt is, hogy nemzeti jogszabályaik összhangban álljanak a Szerződésekkel, továbbá a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) és az Európai Központi Bank (EKB) alapokmányával.

Az Európai Bizottság 2022 júniusában tette közzé 2022. évi [konvergencia jelentését](#), amelyben megállapította, hogy Horvátország megfelelt a négy nominális konvergenciakritériumnak, és jogszabályai teljes mértékben összeegyeztethetők a Szerződés követelményeivel, valamint a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányával. A továbbiakban azt mutatjuk be, hogyan teljesítette Horvátország a belépési feltételeket a vizsgálat alá vont időszakban. Ehhez az Európai Bizottság 2022-es konvergencia jelentését hívtuk segítségül.



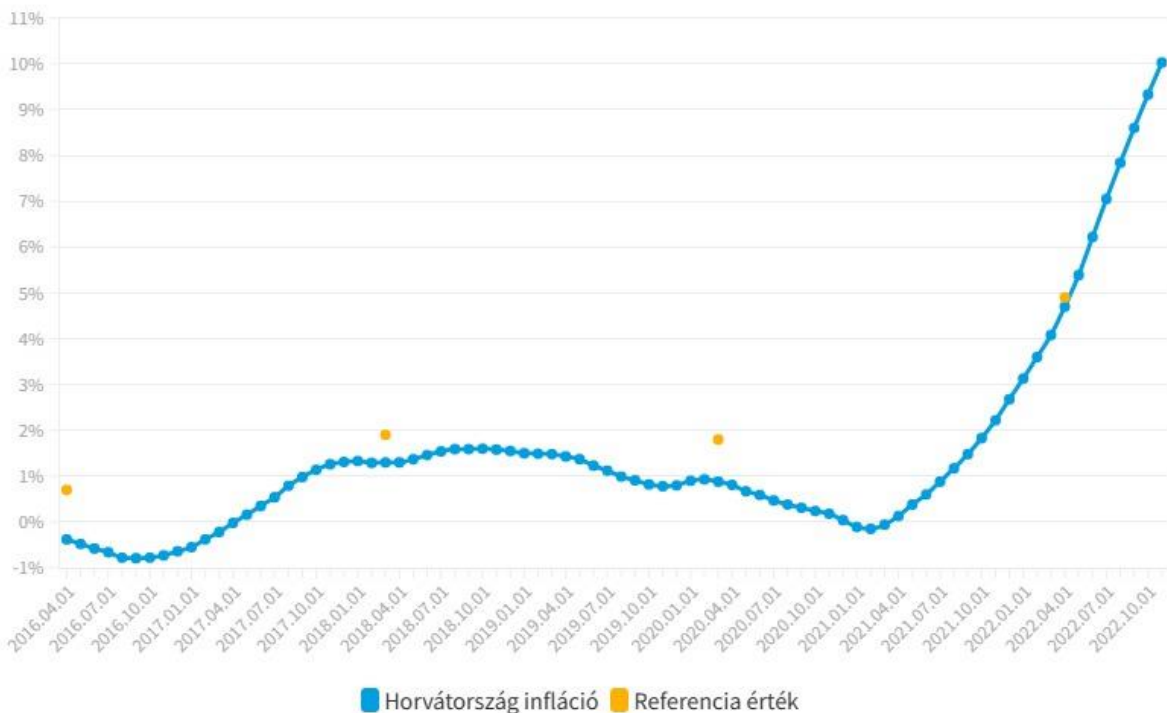
## Árstabilitás

A [Szerződés 140. cikke](#) (1) bekezdésében említett, a konvergenciakritériumokról szóló (13. sz.) [jegyzőkönyv](#) 1. cikke szerint „az árstabilitási kritérium azt jelenti, hogy egy tagállam fenntartható árstabilitással és a vizsgálatot megelőző egyéves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos inflációs rátáját legfeljebb 1,5 százalékponttal meghaladó inflációs rátával rendelkezett.”

Horvátországban minden vizsgált időszakban teljesült az árstabilitási cél, mivel az átlagos infláció alatta maradt a referenciaértéknek. Az euró bevezetéséről döntő 2022-es [konvergencia jelentés](#) szerint 2022 áprilisában a horvátországi 12 havi átlagos inflációs ráta 4,7% volt (ún. mozgóátlag), míg a felső határ 4,9% volt (a francia, a finn és a görög 12 havi átlagos infláció + 1,5 százalékpont).



### Horvátország: inflációs kritérium teljesülése (12 havi mozgóátlag, év/év alapon mérve)



Forrás: Eurostat, Konvergencia jelentések (2016, 2018, 2020, 2022) • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

9. számú ábra: Horvátországban teljesült az elmúlt időszakban az inflációra vonatkozó feltétel, vagyis bebizonyították, hogy az inflációt képesek ellenőrzésük alatt tartani. Forrás: Eurostat, Konvergencia jelentések.

Ezt követően a horvát infláció 2022 novemberéig tovább emelkedett globális hatásokra, az Európában zajló inflációs trendeknek megfelelően, elérve a 13%-ot (2022. novemberi adat a 2021. novemberihez viszonyítva. Mozgóátlag: 10%). Ennek hátterében a magas nyersanyagárak, orosz-ukrán háború okozta kínálati problémák, az élelmiszerárak és az energiaárak emelkedése állt. Az Európai Bizottság 2022. novemberi [előrejelzése](#) szerint 2022-ről 2023-ra lassul Horvátországban az infláció, éves átlagban idén 6,5%-os szintet érhet el az áremelkedés (2022: 10,65%, év/év alapon mérve).

## Az államháztartás helyzetének alakulása

A [Szerződés 140. cikke](#) (1) bekezdésében említett, a konvergenciakritériumokról szóló (13. sz.) [jegyzőkönyv](#) 2. cikke szerint ez a kritérium „azt jelenti, hogy a vizsgálat időpontjában a tagállam nem áll a Tanács által a túlzott hiány fennállásáról az említett Szerződés 126. cikke (6) bekezdésének értelmében hozott határozat hatálya alatt.”

Itt érvényesül az az elvárás a tagjelölt országgal szemben, miszerint a „[hitelek](#) és az államadósság korlátozása, valamint a túlzott költségvetési hiány kialakulásának elkerülése révén kell a stabil és fenntartható államháztartást biztosítani. Az államháztartási hiány nem lehet a nemzeti GDP 3%-nál, az államadósság pedig annak 60%-ánál magasabb.” Ha 60%-nál [magasabb](#) az államadósságráta, az országnak arra kell törekednie, hogy kielégítő mértékben csökkentsze azt. Ha ezt sem teszi meg, figyelmeztetést követően túlzott deficit eljárás alá vonható.

A 2022-es [konvergencia](#) jelentés szerint Horvátország teljesítette az államháztartási kritériumot is, nem áll túlzott deficit eljárás alatt az ország.

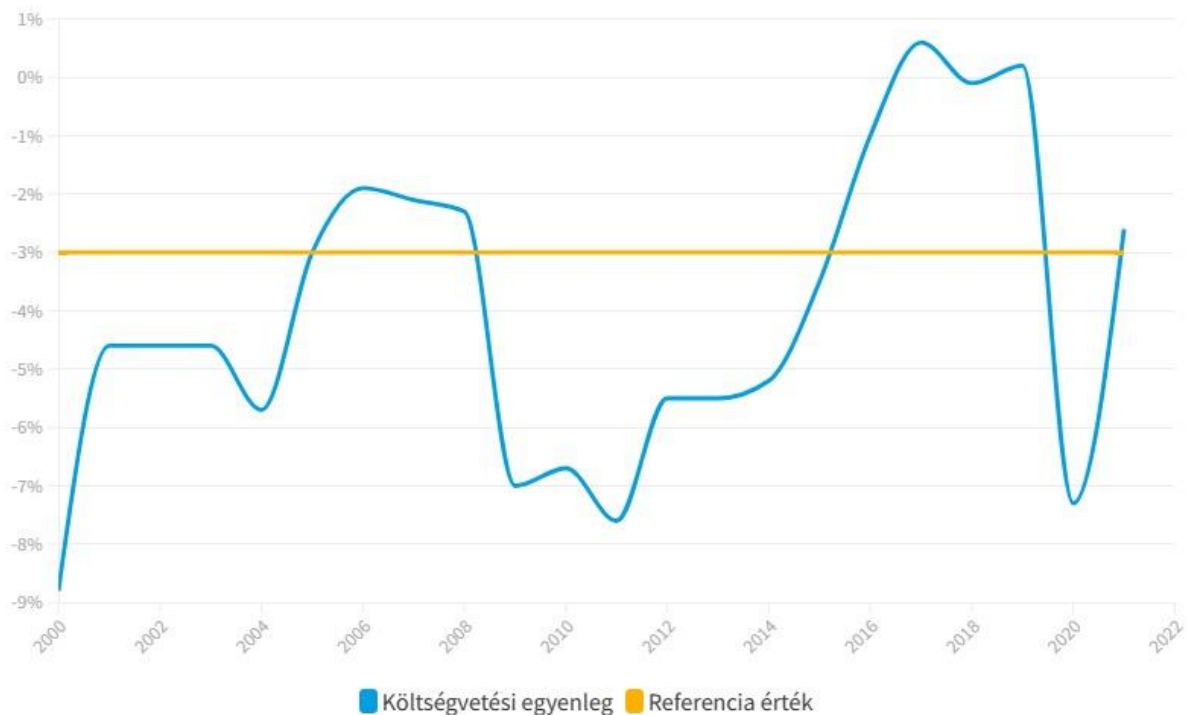
A koronavírus-járvány pár évig különleges helyzetet teremtett az államháztartásra vonatkozó feltételek esetében. Fontos látni, hogy a járvány okozta rendkívüli helyzetre való tekintettel az Európai Unióban eltekintettek minden tagállam esetében a két feltétel teljesítésétől (3%-os költségvetési hiány és 60%-os államadóssági ráta).

A [2019](#)-es költségvetési többlet (0,2%) után Horvátország államháztartási egyenlege 2020-ban a koronavírus-járvány miatt hiányba fordult (a GDP 7,3%-a). A 2020-as hiányt közvetlenül befolyásolta az állam munkahelymegőrző támogatása, a vállalatokra vonatkozó különböző intézkedései és az egészségügyi ellátásra fordított kiadások. Ezek az intézkedések összességében a GDP mintegy 3,3%-át tették ki. A

[2021.](#) évi államháztartási hiány a GDP 2,6%-a volt, tehát ismét 3% alatti. A 2020-hoz viszonyított javulás elsősorban az erőteljes gazdasági fellendüléssel és a járvány miatti ideiglenes rendkívüli intézkedések csökkenő hatásával volt magyarázható. 2022-re a Bizottság novemberi [előrejelzése](#) 1,6%-os, 2023-ra 2,4%-os költségvetési hiányról szól, teljesítve a 3% alatti célt.



### Horvátország: költségvetési egyenleg alakulása (a GDP %-ában mérve)



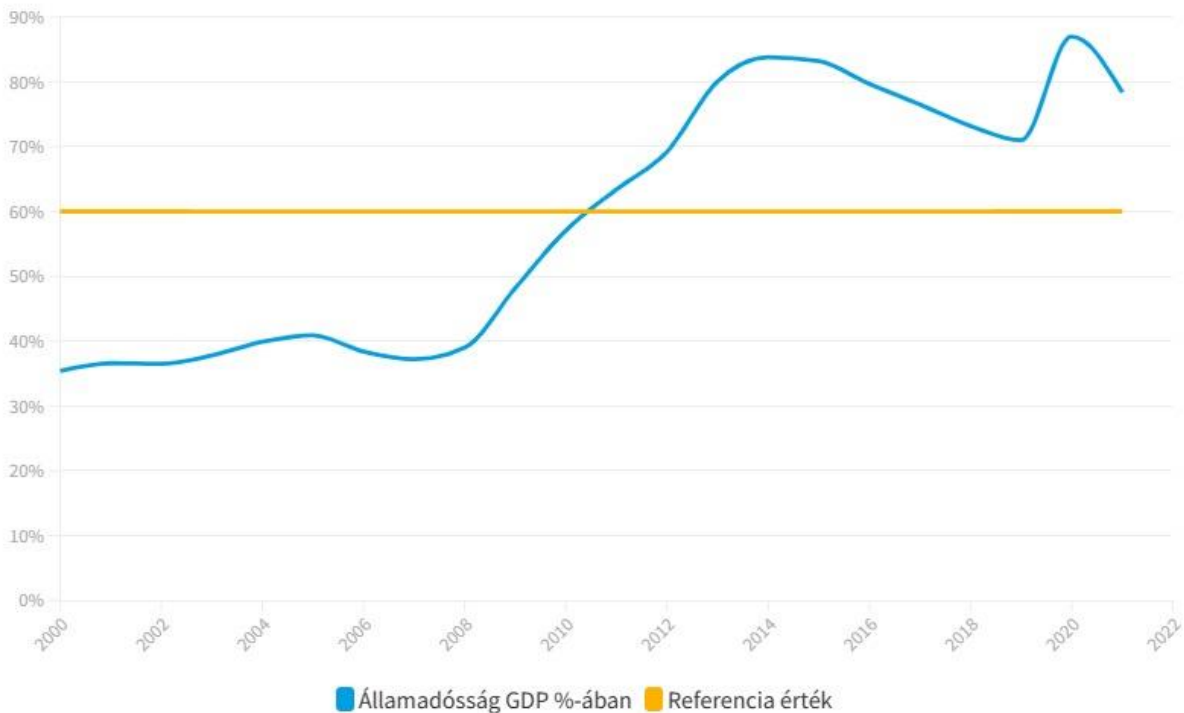
Forrás: Eurostat • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

*10. számú ábra: 2016 óta – a járvány miatti 2020-as negatív kilengést leszámítva – a horvát költségvetés hiánya a 3%-os kritériumnál alacsonyabban alakult. Forrás: Eurostat.*

2020-ban – szintén a járvány hatására – 16 százalékponttal, a GDP 87%-ára emelkedett az államadósság Horvátországban. 2021-ben már csökkenést láthattunk, mégpedig egészen 78,4%-ig. Az adósság dinamikáját 2021-ben a GDP-élénkülés határozta meg, amely nagymértékben ellensúlyozta a kamatkidások adósságnövelő hatását és az elsődleges költségvetési hiányt. A Bizottság 2022. [novemberi](#) várakozása szerint a tavalyi évben tovább csökkent az államadósságráta Horvátországban 70%-ra, idén pedig a GDP 67,2%-án állhat.



## Horvátország: államadósság alakulása (a GDP %-ában mérve)



Forrás: Eurostat • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

*11. számú ábra: ugyan a 60%-os cél felett jár Horvátország GDP-arányos államadóssága, de mivel az előírt mértékben csökken az értéke, teljesíti a kitűzött célt. Forrás: Eurostat.*

### Az árfolyam alakulása

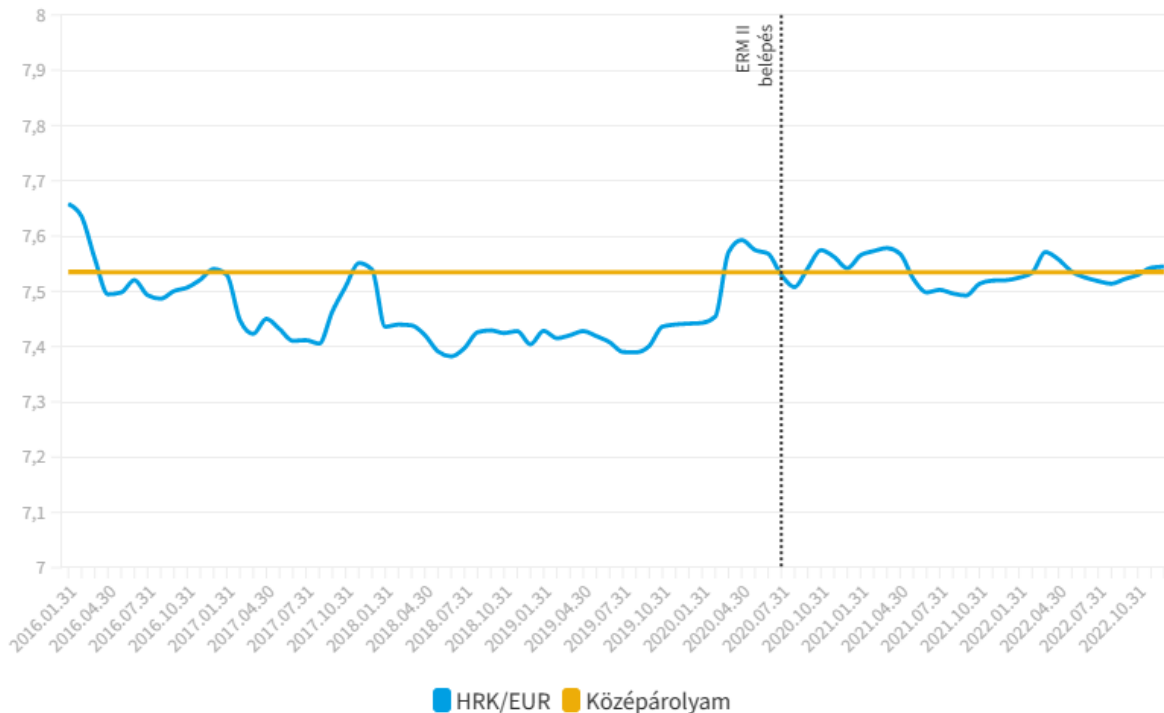
A [Szerződés 140. cikke](#) (1) bekezdésében említett, a konvergenciakritériumokról szóló (13. sz.) [jegyzőkönyv](#) 3. cikkében ez áll: egy tagállam a vizsgálatot megelőző legalább két éven keresztül komoly feszültségek nélkül az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávokon belül maradt. Így különösen azt, hogy ugyanezen időszak alatt a tagállam saját kezdeményezésére nem értékelte le valutájának (...) középfolyamát az euróval szemben.”

Az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusát ERM II néven illetik az EU-ban, melynek [célja](#) annak bizonyítása, hogy az ország gazdasága túlzott árfolyam-ingadozások nélkül is zökkenőmentesen működik. Amikor egy euróövezeten kívüli tagállam csatlakozik az ERM-II-höz, az euróövezeti tagállamok, az ERM-II-ben már részt vevő, euróövezeten kívüli tagállamok és az EKB – a Bizottság részvételével –

megállapítják az érintett tagállam nemzeti valutájának az euróhoz viszonyított középfolyamát.



## A kuna euróval szembeni árfolyamának alakulása



Forrás: Európai Központi Bank • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

*12. számú ábra: a kuna euróval szembeni árfolyama stabil maradt, a célul kitűzött középfolyamtól kismértékben tért csak el a vizsgált időszakban. Forrás: EKB.*

A szóban forgó pénzem árfolyama a megállapított középfolyamhoz képest mindkét irányban maximum 15%-kal térhet el a vizsgált időszakban. A horvát [kuna](#) 2020. július 10-én csatlakozott az ERM II-höz, és az euróhoz viszonyított középfolyama 7,53450 volt,  $\pm 15\%$ -os normál ingadozási sávval. A kuna az ERM II-höz való csatlakozását követően az euróval szembeni középfolyamához képest egy szűk,  $\pm 1\%$  alatti sávban ingadozott, melyben a horvát jegybank nagy szerepet vállalt ([irányított](#) lebegő mechanizmus alkalmazása). A kuna árfolyamának ingadozásában a szezonális közrejátszott, vagyis nyáron erősödést mutatott a nemzeti valuta az euróval szemben. Ennek oka a turizmus miatti devizabeáramlás az országba. A kuna árfolyama összességében stabilitást mutatott a vizsgált két éves időszakban, ill. nem értékelték azt le, vagyis Horvátország teljesítette az árfolyam-kritériumot is az euró bevezetéséhez.



## A hosszú lejáratú kamatlábak alakulása

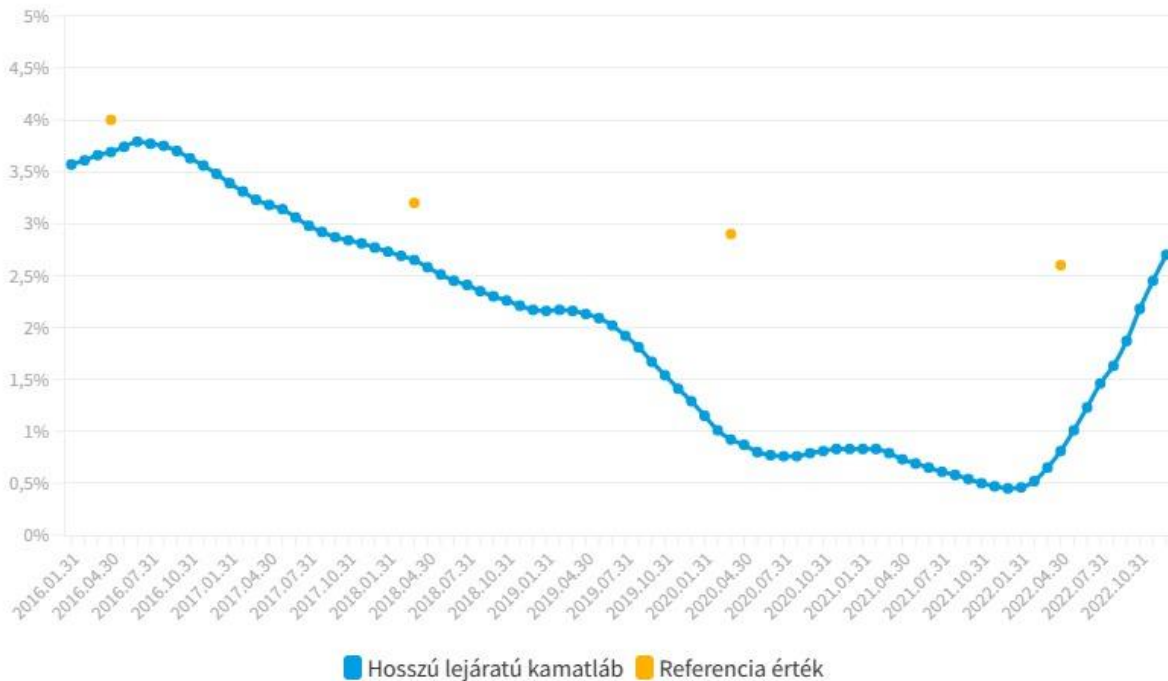
A [Szerződés 140. cikke](#) (1) bekezdésében említett, a konvergenciakritériumokról szóló (13. sz.) [jegyzőkönyv](#) 4. cikkében ez áll: „Az e Szerződés 140. cikke (1) bekezdésének negyedik francia bekezdésében említett kamatokra vonatkozó konvergenciakritérium azt jelenti, hogy egy tagállam a vizsgálatot megelőző egyéves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos nominális hosszú távú kamatát legfeljebb 2 százalékponttal meghaladó kamattal rendelkezett, a kamatokat a hosszú lejáratú államkötvények vagy azokkal összehasonlítható értékpapírok alapján (...) kell meghatározni.”

A kamatlábak konvergenciája azt jelenti, hogy a tagjelölt országnak olyan [hosszú](#) távú kamatlábbal kell rendelkezni, amely legfeljebb 2 százalékponttal haladja meg a három, infláció szempontjából legjobban teljesítő euróövezeti ország kamatlábat. Horvátország a vizsgált időszakban ezt a feltételt is teljesítette, ahogy a 13. számú ábra is mutatja.

2016 végétől csökkenésnek indult Horvátországban a hosszú lejáratú kamatláb, egészen 2021 végéig, amikor 0,5% alatt is járt a 12 havi átlag. 2022-ben emelkedni kezdett a horvát kamatláb a globális szinten növekvő geopolitikai kockázatok és az inflációs kilátások romlása közepette, de a vizsgált hónapban referenciaérték (2,6%) maradt (0,8%). A kamatlábak emelkedése nemzetközi szinten van jelen 2022-től kezdődően, az európai országok szempontjából viszonyítási alapnak számító német hosszú lejáratú kamatok is a 2019 óta tartósan alacsony, negatív tartományból pozitív szintre léptek 2022-ben.



## Horvátország: hosszú lejáratú kamatlábra vonatkozó kritérium teljesülése (12 havi mozgóátlag, %)



Forrás: Európai Központi Bank, Konvergencia jelentések (2016, 2018, 2020, 2022) • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

*13. számú ábra: Horvátország konvergencia szempontjából vizsgált hosszú lejáratú kamatlábainak alakulása is teljesítette az euró bevezetéséhez szükséges feltételt, a kijelölt kritikus értékek alatt alakult a vizsgált időszakban. Forrás: EKB.*

## Jogi konvergencia

Az [euróövezethez](#) csatlakozni kívánó tagállamoknak biztosítaniuk kell azt is, hogy nemzeti jogszabályaik összhangban álljanak a Szerződésekkel, továbbá a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) és az Európai Központi Bank alapokmányával.

A 2022-es [konvergencia](#) jelentés kifejti, hogy a Horvát Nemzeti Bankra (Hrvatska narodna banka, HNB) vonatkozó főbb jogi szabályokat (pl. a jegybanki függetlenséget) a Horvát Köztársaság Alkotmányának 53. cikke és a Horvát Nemzeti Bankról szóló törvény tartalmazza (jegybank függetlenségéről szól: 2. cikkének (2) bekezdése és 71. cikke). A HNB-törvényt 2013-ban módosították Horvátország 2013. július 1-jei európai uniós csatlakozására tekintettel. A törvény rendelkezik a HNB-re vonatkozó,

Horvátország uniós csatlakozásától kezdve alkalmazandó különös szabályokról, valamint külön fejezetet tartalmaz a HNB-re attól az időponttól kezdve alkalmazandó szabályokról, amikor az euró a köztársaság hivatalos pénznemévé válik. A törvény rendelkezéseket tartalmaz továbbá Horvátországnak az EKB-val bankfelügyeleti célokból folytatott szoros együttműködésére vonatkozóan is. A Horvát Köztársaság alkotmányának 53. cikkét és a HNB-törvényt a Bizottság 2020-as konvergenciajelentése óta nem módosították.

## Az euró bevezetésének gyakorlati lépései Horvátországban

Mit érez meg az átlagos horvát állampolgár az euró bevezetéséből? Milyen úton került az euró forgalomba az országban és hogyan hat a lakosság életére?

A lakosság életét többféle módon igyekeznek segíteni az állam, hogy át tudjanak térni az euró alapú gondolkozásra. Fontos támpont a [párhuzamos](#) árjelzés, miszerint az áruk és szolgáltatások árát 2023. december 31-ig euróban és kunában egyaránt feltüntetik. Ez az elv már 2022 szeptemberétől érvényes, de fizetni euróval csak januártól lehet. Az árak mellett az árfolyamot is jól láthatóan ki kell írni: 7,5345 horvát kuna ér 1 eurót. Továbbá a [béreket](#) is kötelező 2022 augusztusától euróban is feltüntetni az elszámolásban.

### Bankjegyek, pénzérték

[Január](#) első két hetében az eurót és a kunát (bankjegyeket és érméket) egyaránt használhatták még fizetőeszközként. Segíti a pénzcserét továbbá, hogy a kunabankjegyek és -érmék 2023. december 31-ig térítésmentesen beválthatók euróra a postákon, kereskedelmi bankban és a Pénzügyi Ügynökségen. A horvát nemzeti bank 2024. januártól időkorlát nélkül átveszi a kunabankjegyek átváltásának funkcióját, az érméket pedig 2025. december 31-ig



váltja át. Az euróövezet más nemzeti központi bankjai 2023. január 1. és február 28. között térítésmentesen, rögzített átváltási árfolyamon váltanak be kunabankjegyeket.

[Horvátország](#) az euróérmék nemzeti előlapjaira négyfajta rajzolatot választott, amelyek mindegyikének a háttérében a jellegzetes horvát sakkminta látható. Az összes érmét az európai lobogó 12 csillaga díszíti. Az euróbankjegyek az eurózónában nem térnek el országonként, ugyanazokat használják mind a 20 tagállamban.

Érdekességként nézzük meg, mi történik a bevont kuna bankjegyekkel! A Horvát Nemzeti Bank 2022 végén tartott sajtótájékoztatóján [bejelentette](#), hogy januártól a teljes forgalomban lévő készlet háromnegyedét, azaz 500 millió bankjegyet vágnak majd szét egy milliméteres darabokra, és a 187 milliárd kunányi papír hulladékot az építőiparban szigetelőanyagként hasznosítják újra. A 5200 tonna, használatból kivont érmék felét a nemzeti bank beolvasztatja, az így kapott fémtömböket pedig nyersanyagként értékesítik. A megmaradt kunát az állam egy szigorúan őrzött, külön erre a célra épített pánccsateremben tárolja, mivel az érmék ugyan már nem lesznek forgalomban, de még 30 évig át lehet őket váltani euróra.

## Árak és infláció

Az [euró](#) átvétele kapcsán megtiltották az országban az áremelést. Ha a szabályt valamely vállalkozás megszegné, a fogyasztók feljelenthetik, és várhatóan bírságot kell fizetnie. Ugyanakkor [több hír](#) is [érkezett](#) arról, hogy az euró január 1-jei bevezetését ürügyként használva emeltek az árakon a kereskedők és szolgáltatók. Ehhez az átváltás miatti (felfelé) kerekítések szolgálhattak alapul. [Például](#) a kávé egyes helyeken két kunával (több mint 100 forint) is emelték, de hasonlóan kiugró áremelésekről szóltak hírek Horvátországban a cigarettákkal, kenyérrel, hajvágással, taxizással stb. kapcsolatban is. Februárban publikálják Horvátország januárra vonatkozó teljes inflációs mutatóját, akkor derülnek ki a hivatalos áremelkedések. A [kormány](#) hatósági intézkedésekkel és gyakori ellenőrzésekkel reagált a helyzetre. Korábban más országokban is volt példa az euró bevezetéskor az árak emelkedésére (pl. Szlovéniában 2007 elején, Szlovákiában 2009 januárjában).

## Horvát – magyar gazdasági kapcsolatok

A két országot szoros történelmi kapcsolatok fűzik össze. A délszláv háború minden tekintetben jelentős károkat okozott Horvátországban. Magyarország az elsők között ismerte el az 1991-ben függetlenné vált Horvátországot. A horvát-magyar határon átnyúló kapcsolatok ezt követően kezdtek diverzifikáltabban bővülni. Megélénkültek a regionális együttműködések (eurórégiók alapítása), újjáéledtek a korábbi testvérvárosi kapcsolatok. Az államközi kapcsolatok fejlődése jelentette a legnagyobb mozgatórugót (stratégiai partnerségek, szabadkereskedelmi megállapodás, kormányközi vegyes bizottság megalakítása). A két ország kiemelt jelentőséget tulajdonít az energiapolitikai, a közlekedésiinfrastruktúra-fejlesztési, a védelmi, a környezetvédelmi és a kisebbségvédelmi együttműködésnek ([Rác](#), 2016; [MKIK](#), 2022).

A magyar külpolitika a kezdetektől támogatta Horvátország integrációs törekvéseit. A Magyar Országgyűlés 2009-ben elsőként ratifikálta Horvátország NATO-csatlakozási okmányait. A magyar EU-elnökség és Horvátország közös sikere volt a horvát csatlakozási tárgyalások 2011. június 30-ai lezárása. A Horvátország 2013. július 1-ei EU-tagságához nélkülözhetetlen csatlakozási szerződés budapesti megerősítésére az elsők között 2012. január 13-án került sor ([MKIK](#), 2022).

Horvátország és Magyarország között aszimmetrikus gazdasági kapcsolatok vannak. Magyarország sokkal fontosabb kereskedelmi partner Horvátország számára, mint fordított viszonylatban. Magyarország Horvátország 5. legfontosabb [exportcélszáma](#) (a horvát export 7,1%-a jött Magyarországra), és 4. legfontosabb [importálója](#) volt 2020-ban (a horvát import 7,3%-a származott Magyarországról).

Ezzel szemben Magyarország számára Horvátország csupán 17. legfontosabb [exportpartner](#) volt 2020-ban (1,7%-os részesedés a magyar exportból) és 20. legfontosabb [importpartner](#) (magyar import 1,1%-a származott Horvátországból 2020-ban). A Horvátországgal való kereskedelmünk az elmúlt évtizedekben folyamatosan bővült, ezt jól mutatja, hogy Horvátország 2013-as európai uniós csatlakozásakor Magyarország 31. legfontosabb importpartnere (2020-ban: 20.) és 19. exportpartnere volt (2020-ban: 17.).

A Horvátországból Magyarországra irányuló export felét a kőolaj tette ki 2020-ban, ezt követte a villamos energia (export 7%-a). Fordított viszonylatban, Magyarországról



Horvátországba irányuló exportnál is megjelenik a villamos energia (10,6%), továbbá a gyógyszerek (8,5%), a földgáz (7,8%) és az autók (4,5%) tettek ki még nagyobb részt a magyar exportból 2020-ban.

A külkereskedelem és energiaellátás esetében érdemes kiemelni, hogy Magyarországon jellemző az egyoldalú, Oroszországtól való energiafüggőség. Kiemelt jelentőségű hazánk gázellátása, illetve a források diverzifikálása tekintetében, hogy [2021](#)-ben megkezdte működését a horvát LNG-terminál a Krk-szigetnél. [Magyarország](#) 2021. január elsejétől évente [egymilliárd](#) köbméternyi kapacitást kötött le innen. 2022 [augusztusában](#) a krki LNG-terminál kapacitásának megduplázásáról és a gázvezeték-hálózat bővítéséről döntött a horvát kormány egy 180 millió eurós beruházás keretében. Ezáltal a horvát kormány másfél éven belül 2,9 milliárd köbméterről, 6,1 milliárdra növelik a krki LNG-terminál kapacitását, míg a hozzá tartozó új gázvezeték-hálózat megépítését három éven belül tervezik.

Külföldi közvetlen tőkebefektetések tekintetében Horvátországból Magyarországra 2020-ban 12,7 millió eurónyi tőke érkezett, ezzel Horvátország a 49. tőkebefektető volt Magyarországon. A magyarországi külföldre irányuló közvetlentőke-befektetések rangsorában Horvátország a 11. helyet foglalta el mint célország 2020-ban, 51,3 millió euró összegű tőkebefektetés irányult oda hazánkból (adatok forrása: MNB-adatbázis).

## Mit hozott Szlovéniának és Szlovákiának az euró bevezetése?

Szlovénia 2007. január 1-jétől használja az eurót fizetőeszközként. Horvátország lakosságának kicsivel több, mint felét kitevő Szlovénia két és fél évet töltött az ERM II-ben, majd zökkenőmentesen vezette be az eurót. A közel 5,5 millió lakosú Szlovákiában 2009. január 1-je óta a hivatalos pénznem az euró. Egy-két gazdasági szempontot vizsgálva nézzük meg, mi is történt a két gazdaságban az euró bevezetése után! Fontos e két ország esetében figyelembe venni, hogy az euró bevezetését követő időszakot a 2008-as globális pénzügyi és gazdasági válság, majd a 2010-es évek első felében kibontakozó eurózóna adósságválsága uralta. E külső tényezők nagymértékbe befolyásolták a gazdaságok teljesítményét, módosítva egyes esetekben az euróbevezetés hatásait.

Az egy főre jutó szlovén GDP [2007](#)-ben még az EU átlagának 77%-át tette ki (vásárlóerő paritáson számolva), [2010](#)-ben már 85%-át érte el. A [2010](#)-es évek első felében stagnált az EU átlagához való gazdasági felzárkózása Szlovéniának. 2016-tól kezdődően csökkent a gazdasági fejlettségbeli különbség Szlovénia és az EU átlaga között, 2021-ben a szlovén egy főre jutó GDP már az EU átlagának 90%-át tette ki. Továbbá a szlovák gazdaság fejlettsége 2000 és 2010 között az EU átlagos fejlettségéhez képest 51%-ról 76%-ra emelkedett. Ezt követően viszont nem folytatódott a szlovák gazdaság felzárkózása, hanem éppen ellenkezőleg, a szlovák gazdaság fejlettsége az EU átlagához képest 2021-re [70%](#) alá csökkent ([Banaj](#), 2021). Ugyanakkor [elemzések](#) szerint ehhez kevés köze volt az euró bevezetésének. Szlovákia lassulását a strukturális reformok hiánya, az alacsony beruházási ráta, a nemzetközi összevetésben gyenge oktatás és az EU-s pénzek adta lehetőség elvesztegetése okozta ([Zsoldos](#), 2021).



### Szlovénia termék exportjának, importjának és külkereskedelmi mérleg egyenlegének alakulása



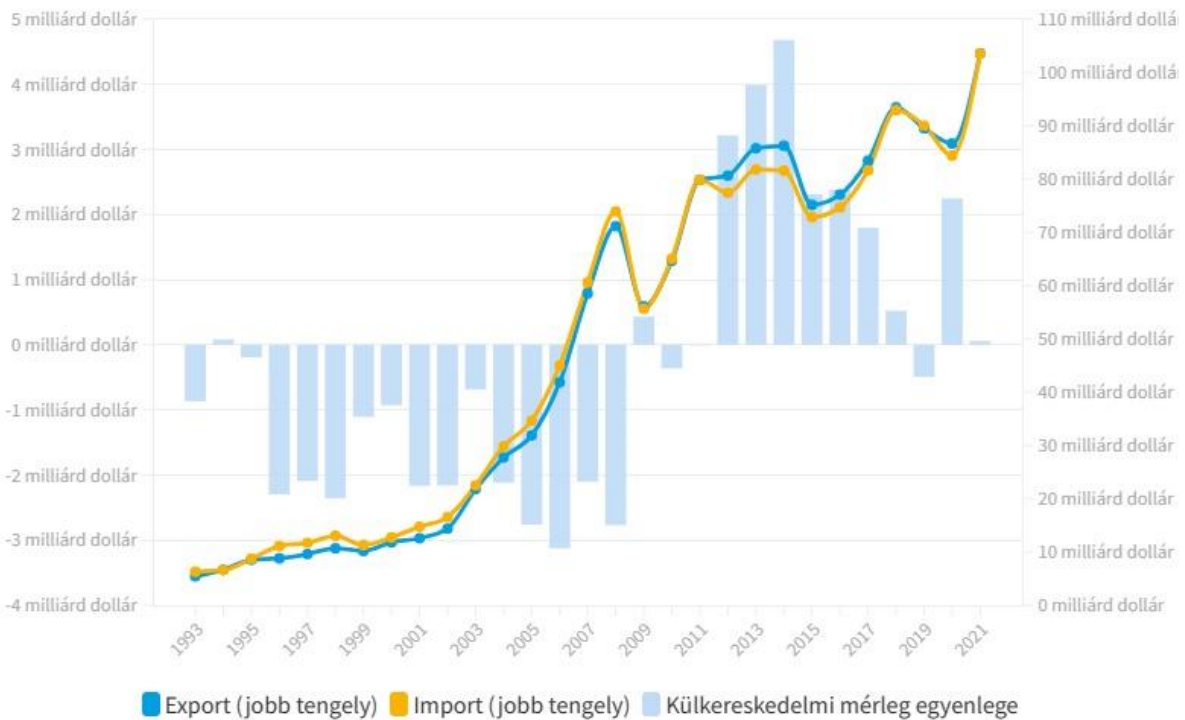
Forrás: UNCTAD • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

14. számú ábra: 2012-től többletet mutat a szlovén külkereskedelmi mérleg. Forrás: UNCTAD.

Mindkét ország külkereskedelmi mérlegének egyenlegében változás állt be a csatlakozást követően. Szlovénia külkereskedelmi mérlege 2011-ig hiányt mutatott, de 2012-től folyamatosan többletben van már. A 2021-es év hozott ismét külkereskedelmi mérleghiányt, de ez a koronavírus-járvány negatív következménye. Szlovákiában a külkereskedelmi mérleg egyenlege 2008-ig hiányt halmozott fel, 2009-2011 között nagyjából egyensúlyban volt, majd 2012-től jelentősebb többletet produkált szinten minden évben. 2021-ben a koronavírus-járvány hatására ismét egyensúlyba került a mérleg. Az euró bevezetése megkönnyítette a többi eurózóna taggal való kereskedést és a nemzetközi utazásokat is egyszerűsítette.



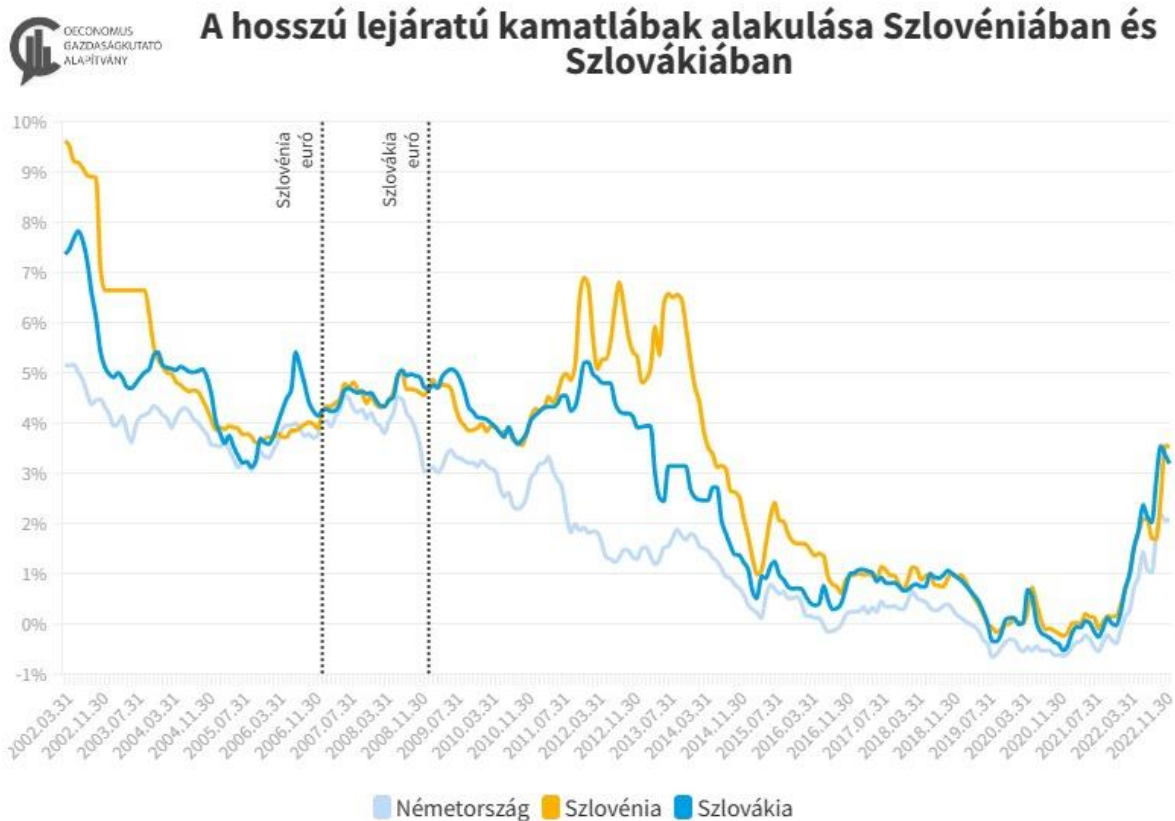
### Szlovákia termék exportjának, importjának és külkereskedelmi mérleg egyenlegének alakulása



Forrás: UNCTAD • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

15. számú ábra: szlovéniához hasonlóan 2012-től többletet mutat a szlovák külkereskedelmi mérleg is. Forrás: UNCTAD.

Az euró bevezetését követően mind a szlovén, mind a szlovák gazdaságban csökkent a hosszú lejáratú kamatláb, vagyis olcsóbbá vált a finanszírozás. A 2010-es évek elején, az eurózóna válsága miatt a kamatok jelentősebb emelkedést mutattak mindkét gazdaságban. Azonban a helyreállást követően, 2014-től kezdődően ismét elindult a kamatkonvergencia, az irányadónak is tekintett német hosszú kamatlábakhoz csökkentek mind a szlovén, mind a szlovák kamatlábak.

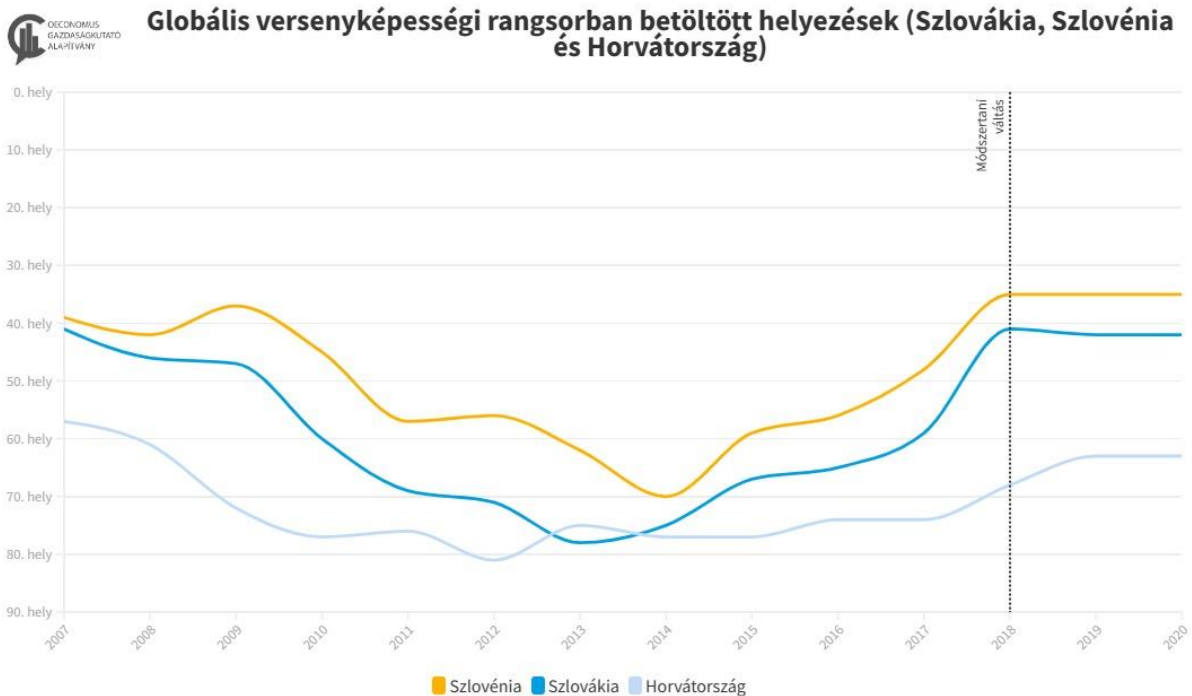


Forrás: Európai Központi Bank • @Oeconomus. Szerző: Erdélyi Dóra

**16. számú ábra: Szlovákiában és Szlovéniában csökkentek a hosszú lejáratú kamatlábak az euró bevezetését követően. Forrás: EKB.**

Külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) tekintetében az [Eurostat](#) adatai alapján Szlovéniában 2014 és 2020 között átlagosan több mint egy milliárd euróval nőtt évről évre a beáramló tőke, az éves szintű növekedési ütem közel 10% volt a vizsgált időszakban. Az értékét tekintve 2020-ban 16,6 milliárd eurónyi tőkebefektetés áramlott az országba. Szlovákia esetében az Eurostat adatbázisában 2018-ig állnak rendelkezésre adatok. Ezek szerint évről évre átlagosan 1,8 milliárd euróval nőtt az FDI Szlovákiában, éves szintű változást tekintve 4%-os volt a külföldi tőkebefektetés

növekedése 2014-2018 között. Összességében – bár kilengések mellett –, de nőttek a külföldi tőkebefektetések mindkét országban a 2010-es években.



**17. számú ábra: Szlovákia, Szlovénia és Horvátország globális versenyképességi rangsorban betöltött helyezését negatívan befolyásolta a 2008-as globális pénzügyi válság, viszont a 2010-es évek közepétől javult helyzetük a rangsorban. Forrás: WEF, Világbank.**

Az euró bevezetésének évében [Szlovénia](#) a 39. helyet foglalta el a Világgazdasági Fórum (World Economic Forum, WEF) globális versenyképességi rangsorában (Global Competitiveness Index, GCI). Ezt követő évben ugyan romlott a helyezése (42.), viszont 2009-re, két évvel az euró bevezetését követően jelentősen javult a pozíciója, a 37. helyre került a világrangsorban. Mind Szlovénia, mind Szlovákia esetében a globális versenyképességi rangsorban betöltött helyezést beárnyékolta a 2008-as pénzügyi válság negatív, több évig tartó hatása. Szlovákia a rangsorban 2009-ben, az euró bevezetésének évében a 47. helyen állt, és az ezt követő években romlott a helyezése (2013-ban a 78. volt). Szlovénia 2009-es kedvező, 37. helyezése is romlott a válság éveiben, 2014-re a 70. helyre csúszott vissza. Ahogy a 17. számú ábrán látszik, Szlovákia versenyképességi helyezése 2014-től, míg Szlovéniáé 2015-től került javuló pályára. 2017-re Szlovénia a 48. helyen, Szlovákia az 59. helyen

végzett a globális versenyképességi rangsorban. [2018](#)-ban módszertani váltás következett be a rangsor készítésében, mely a helyezést is befolyásolta, ahogy az ábrán is jelezzük.

A nemzetközi [hitelminősítők](#) már az euró bevezetését (2007. Szlovénia és 2009. Szlovákia) megelőzően léptek a két ország tekintetében. A [szlovén](#) államadósság besorolását a Moody's 2006 júliusában javította egy szinttel jobbra, ahogy a Fitch is. [Szlovákia](#) adóskockázati besorolását pedig a Fitch húzta feljebb 2008 nyarán.



## Összefoglalás

**2023. január 1-jén Horvátország 20. tagként csatlakozott az eurót használó országok köréhez, a korábban használt kunát az euró váltotta fel fizetőeszközként. Az ország e fontos mérföldkövének tükrében tekintettük át a horvát gazdaság helyzetét. A 2000-es évek elejétől a turizmusnak is köszönhetően növekedési pályára állt a gazdaság, melyet a 2008-as válság szakított meg, majd a 2015-2019 közti lendületes gazdasági növekedést 2020-ban a koronavírus-járvány akasztotta meg ismét. A GDP 16%-át kitevő turizmus bezuhant a járvány miatti korlátozások és lezárások következtében. Azonban 2021-ben a felépülés jeleit mutatta már a szektor, bár még elmaradnak a látogatottsági adatok a járvány előtti, 2019-es szintekhez képest. Fontos tényező az ország eurózónához való csatlakozása tekintetében, hogy a Horvátországba érkező turisták többsége eurót használó országból jött 2021-ben.**

**A horvát exportot és az importot egyben számolva a külkereskedelem horvát GDP-hez mért aránya 91% volt 2020-ban, amely világszinten átlagos értéknek mondható. Ugyanakkor kiemelkedő világszinten Horvátország szolgáltatás-külkereskedelme, mivel annak GDP-hez mért aránya 2020-ban 25% volt, a Világbank által figyelt 102 ország közül a 22. legmagasabb. Horvátország szoros külkereskedelmi kapcsolatban áll az Európai Unió, azon belül az eurózóna tagjaival. Az EU-n belüli kereskedelem a horvát export 67%-át tette ki 2020-ban. Három legjelentősebb exportpartnere termékek esetében Németország, Olaszország és Szlovénia.**

**Horvátország az Európai Bizottság 2022-es konvergencia jelentése szerint mind a négy gazdasági, ill. a jogi kritériumnak is megfelelt, melyek teljesítése szükséges az euró bevezetéséhez. Ezt követően az Európai Unió Tanácsa július 12-én jóváhagyta az ország euróövezethez való csatlakozását. A gazdasági feltételeket tekintve, Horvátországban 1) az infláció a vizsgált időszakban nem mutatott más tagországokhoz képesti jelentős kilengést; 2) az ország teljesítette az államháztartási kritériumot, mivel nem állt túlzott deficit eljárás alatt; 3) a kuna euróval szembeni árfolyama stabil maradt, a célul kitűzött középárfolyamtól**

kismértékben tért csak el a vizsgált időszakban; 4) a hosszú lejáratú kamatlábak sem mutattak célérték feletti kiugrást Horvátországban.

A lakosság életét többféle módon igyekszik segíteni a horvát állam, hogy át tudjanak térni az euró alapú gondolkozásra. Így például az áruk és szolgáltatások árát 2023. december 31-ig euróban és kunában egyaránt feltüntetik, valamint a kunabankjegyek és -érmék 2023. december 31-ig térítésmentesen beválthatók euróra a postákon, kereskedelmi bankban és a Pénzügyi Ügynökségen.

Horvátország és Magyarország között aszimmetrikus gazdasági kapcsolatok vannak. Magyarország sokkal fontosabb kereskedelmi partner Horvátország számára, mint fordított viszonylatban. Magyarország Horvátország 5. legfontosabb exportcélországa, és 4. legfontosabb importálója volt 2020-ban. Ezzel szemben Magyarország számára Horvátország csupán 17. legfontosabb exportpartner volt 2020-ban és 20. legfontosabb importpartner.

Szlovénia és Szlovákia esete az euró bevezetésével kapcsolatban (2007, illetve 2009) jó mintát mutathat a régiós országoknak, így Horvátországnak is. Ugyanakkor fontos látni, hogy az euró bevezetését gazdaságilag és pénzügyileg turbulens időszak követte a két régiós ország esetében (2008-as válság és a 2010-es évek elejének eurózóna válsága), így a gazdasági mutatókat erőteljesebben befolyásolta a válságidőszak, mint az euró bevezetése. Szlovénia egy főre jutó GDP-je 2007-ben még az EU átlag 77%-át tette ki, 2021-re már elérte az EU-s átlag 90%-át. Szlovákiában ugyanakkor a felzárkózás kevésbé volt sikeres, 70% feletti színtről csökkent 69%-ra 2021-re. Pozitívum, hogy mindkét ország külkereskedelmi mérlegének egyenlegében változás állt be a csatlakozást követően, általánosságban elmondható, hogy a külkereskedelmi mérleg hiánya többletbe fordult át 2012-től. Az euró bevezetését követően mind a szlovén, mind a szlovák gazdaságban csökkent a hosszú lejáratú kamatláb, vagyis olcsóbbá vált a finanszírozás, illetve nőttek a külföldi közvetlen tőkebefektetések is az országokban.

## Felhasznált források

- BANAI, Ádám: Euró? - Csak a biztonságos bevezetés lehet sikeres is. In: MNB, 2021.08.27., <https://www.mnb.hu/letoltes/banai-adam-euro-csak-a-biztonsagos-bevezetes-lehet-siker-es-is.pdf>
- EUR-Lex: Az euróövezethez való csatlakozás feltételei (konvergenciakritériumok). 2015.12.02. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:ec0013>
- EUR-Lex: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata – Harmadik rész – Az Unió belső politikái és tevékenységei – gazdaság és monetáris politika – Átmeneti rendelkezések – 140. cikk. 2012.10.26. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012E140>
- EUR-Lex: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata - (13.) Jegyzőkönyv - a konvergenciakritériumokról. 2012.10.26. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FPRO%2F13>
- EUR-Lex: Túlzottdeficit-eljárás. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:excessive\\_deficit\\_procedure](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:excessive_deficit_procedure)
- EURÓPAI, Bizottság: ERM II – the EU's Exchange Rate Mechanism. [https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/adoption-fixed-euro-conversion-rate/erm-ii-eus-exchange-rate-mechanism\\_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/adoption-fixed-euro-conversion-rate/erm-ii-eus-exchange-rate-mechanism_en)
- EURÓPAI, Bizottság: European Economic Forecast, Autumn 2022, Institutional paper 187., 2022. november, [https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2022-economic-forecast-eu-economy-turning-point\\_en#forecast-for-countries](https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2022-economic-forecast-eu-economy-turning-point_en#forecast-for-countries)
- EURÓPAI, Bizottság: Konvergenciajelentés 2022. 2022. június. [https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-06/ip179\\_en.pdf](https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-06/ip179_en.pdf)
- EURÓPAI, Bizottság: Konvergenciajelentés: Horvátország készen áll arra, hogy 2023. január 1-jén bevezesse az eurót. 2022.06.01. [https://hungary.representation.ec.europa.eu/konvergenciajelent-es-horvatorszag-keszen-all-arra-hogy-2023-janu-ar-1-j-en-bevezesse-az-eurot-2022-06-01\\_hu](https://hungary.representation.ec.europa.eu/konvergenciajelent-es-horvatorszag-keszen-all-arra-hogy-2023-janu-ar-1-j-en-bevezesse-az-eurot-2022-06-01_hu)

- EURÓPAI, Központi Bank: Érmék – Horvátország.  
<https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/html/hr.hu.html>
- EURÓPAI, Központi Bank: Kézpénzcserék - Horvátország (2023. január 1-jétől).  
<https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/croatia/html/index.hu.html>
- EURÓPAI, Központi Bank: Konvergenciakritériumok.  
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.hu.html>
- EURÓPAI, Tanács – Az Európai Unió Tanácsa: Az euróövezeti csatlakozás feltételei: konvergenciakritériumok. 2020.07.22.  
<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>
- HORDÓSI, Dániel: A horvát euró egy egész szektort csődbe ránthat. In: Világgazdaság, 2022.08.07., <https://www.vg.hu/nemzetkozigazdasag/2022/08/hetvegere-egy-egesz-szektor-csodbe-ranthat-a-horvat-euro>
- HORDÓSI, Dániel: Horvátországban elindult a nagy kunamegsemmisítő akció. In: Világgazdaság, 2022.12.27. <https://www.vg.hu/nemzetkozigazdasag/2022/12/horvatorszagban-elindult-a-nagy-kuna-megsemmisito-akcio>
- MAGYAR, Kereskedelmi és Iparkamara: Piaci útmutató a Horvát Köztársaságról. 2022. <https://mkik.hu/download/267/orszagprofil-horvat-koztarsasag-2022>
- MVM, CEEnergy: Magyarország történelmi jelentőségű szerepvállalása a Krk LNG terminálban. 2020.06.09. [https://ceenergy.hu/hu-HU/Hirek/20200609\\_MagyarországTortenelmiJelentosegu](https://ceenergy.hu/hu-HU/Hirek/20200609_MagyarországTortenelmiJelentosegu)
- PETŐ, Sándor: Borsos euróinfláció: közeleg az ítélet napja a horvát drágítóknak – videó. In: Világgazdaság, 2023.01.11., <https://www.vg.hu/nemzetkozigazdasag/2023/01/borsos-euro-inflacio-kozeleg-az-itelet-napja-a-horvat-dragitoknak-video>
- PETŐ, Sándor: Ellenőrök hadát küldi a horvát kormány az euró bevezetésén nyereszkedőkre. In: Világgazdaság, 2023.01.05., <https://www.vg.hu/nemzetkozigazdasag/2023/01/ellenorok-hadat-kuldi-a-horvat-kormany-az-euro-bevezetes-en-nyereszkedokre>

- PETŐ, Sándor: Itt a lista, mi mindent drágított meg az euró bevezetése Horvátországban. In: Világgazdaság, 2023.01.03., <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2023/01/itt-a-lista-mi-mindent-dragitott-meg-az-euro-bevezetese-horvatorszagban>
- RÁCZ, Szilárd: A horvát magyar kapcsolatok néhány sajátosságáról. 2016. <https://docplayer.hu/4665701-A-horvat-magyar-kapcsolatok-nehany-sajatossagarol.html>
- SCHWAB, Klaus: The Global Competitiveness Report 2018. In World Economic Forum. <https://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
- SOMOGYI, Orsolya: Januártól közvetlenül érkezik hozzánk a cseppfolyósított földgáz. In: Magyar Nemzet, 2020.11.24., <https://magyarnemzet.hu/gazdasag/2020/11/januartol-kozvetlenül-erkezik-hozzank-a-cseppfolyositott-foldgaz>
- VILÁGGAZDASÁG/MTI: A horvát kormány megduplázza a krki LNG-terminál kapacitását. In: Világgazdaság, 2022.08.18., <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/08/a-horvat-kormany-megduplazza-a-krki-lng-terminal-kapacitasat>
- ZSOLDOS, Ákos: Magyarországon egy kicsit túlaggódják az euróbevezetés kérdését. In: Portfolio, 2021.04.30., <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210430/magyarorszagon-egy-kicsit-tulaggodjak-az-eurobevezetes-kerdeset-480890>

---

<sup>i</sup> Az [ország](#) adósságszintje és a 60%-os referenciaszint közötti különbséget évente egy huszaddal kell csökkenteni (átlagosan 3 év alatt).